

FULL MENSUAL D'ARTS I LLETRES

NUMERO

II

JUNY

1931

SUMARI: ANTI demana a la Generalitat - Precisions, per Sebastià Gasch - Instants, per J. Canyes - Le roman des races, per Albéric Cahuet - Los ladrones de libros y las librerías de lance..., per August Turlupine - Revista d'assaigs, per M. D. - El «Breviario de Estética» de Benedetto Croce, Josep M.ª Soler Janer.

Surt aquest full a la llum pública en un moment d'efervescència social, en un moment d'aguda preocupació política. Hi ha, però, quelcom que vibra superior a les qüestions econòmiques i a les constitucions polítiques, puix que inclou tot això i molt més, i és el sentiment que tenim de les coses que ens environen, és l'estatut de les relacions que mantenim amb la naturalesa, el règim de convivència o de lluita entre la raó i les impulsions instintives. El problema cabdal és aquest: enfront de l'interrogant incisiu i inquietant que la naturalesa formula davant dels nostres sentits, quina és la contesta que l'home dona? Es aquesta resposta, és aquesta carta atorgada o imposada allò que crea un estil de vida, la significació d'una època, allò que fa que la sensibilitat es projecti en certes formes objectives, que la intel·ligència les concebeixi i que la voluntat les pareixi.

Això és tot, i dintre d'això, seguint el sentit del temps, s'inscriuen tots els fets.

Perquè, hem d'entendre 'ns, no és la vida allò que ens interessa. És l'estil de vida que reclama l'imperatiu de l'hora.

De les creacions que manifesten l'estil d'una època, dels productes amb els quals l'home dona forma expressiva a les reaccions de la sensibilitat davant les incitacions del món, sempre se n'ha dit art. Diguem-ne art. Art fou l'estatuària grega. Art fou la catedral de Chartres. Art foren els minuts que's dansaven en la Cort dels Lluïsos. Art és, per tant, avui, una dinamo, un hangar per avions, un avió, el Pla quinquennal, un sistema financer.

Característica de l'art clàssic: l'harmonia entre natura i esperit, l'equilibri entre instint i intel·lecte.

Característica de l'art hodiern: lluita entre l'instint i l'intel·ligència, dominació de l'esperit sobre la naturalesa.

El fet artístic, el fet significatiu de les relacions entre la nostra sensibilitat i el món extern centra tots els altres fets. Si volem comprendre qualsevol qüestió d'interès vital no tenim més remei que situar-la en les línies d'aquest angle fonamental.

ANTI demana a la Generalitat

Unes paraules preliminars a la petició. La Catalunya actual nasqué embolcallada en els llençols del romanticisme. Planys i desconhorts, cançons de la terra, sentiments d'anyorança, sentiments d'esperança presidiren la seva naixença, la seva renaixença.

Fou obra de poetes, de cantaires i de historiadors. Ells l'engendraren, ells l'infantaren. Declarem-ho, reconeguem-ho.

Però no en parlem més.

Tot l'esclat sentimental que donà origen al nostre poble és de llei que s'exhauzeixi tan aviat com el poble està ja format. L'afecte dels pares envers els fills, res té a veure amb l'amor en que foren engendrats. Seria una monstruositat prolongar l'amor en el fruit de l'amor.

L'etapa floral, historicista, cançonera i romàntica s'ha de considerar closa d'una manera definitiva a casa nostra. Les idees, els programes, les bases i els sentiments d'aquell temps res diuen ja a les gèneres mecànico-esportives d'aquests dies. No s'ha de consentir, per altra banda, en interès de l'hora, la reviviscència d'una situació espiritual caducada, ni que una guspira tan sols d'aquell sentimentalisme pairal penetri en el recinte on s'ha d'estructurar la Generalitat. La Catalunya futura ha d'ésser enquadada per les idees universals d'ara, amb pura contenció passional, amb perfecta evidència tècnica. Dintre d'aquestes coordenades, ANTI d'acord amb la significació que ostenta, es complau a demanar a la Generalitat de Catalunya el que segueix.

Que canviï de nom

El nom no fa la cosa. Però amb la resurrecció del nom antic sembla que també pretingi ressucitar la institució antiga. I ací no s'ha de ressucitar res. Es tracta de fer un Estat nou, un Estat nou de trinxera, sense cap precedent causal en la història.

Ultra això, la individualització d'un nom implica una explicació complementària del nom. Sempre que se cités el nom de Generalitat a un ciutadà foraster s'hi hauria d'afegir tot un capítol d'història de Catalunya. Això plauria als cofois.

Però això fóra una pertorbació. Cal adoptar un nom genèric, no el nom de Generalitat. Cal usar una denominació que inclogui un concepte portàtil, un concepte que pugui rodar tot sol sense la gramalleta d'una explicació complementària. Cal usar el nom d'Estat o el nom de República.

Que canviï de casa

L'Estat català, no sols ha d'ésser un Estat jove. Ha de semblar-ho. Hi ha un interès morbós per part de molts a fer que la República catalana tingui la faç arrugada i apergaminada d'una vella. Estatjada en un vell casal, amb un nom tret dels arxius polsosos, amb unes fórmules atrotinades, tot se'ns ofereix a propòsit per a donar la sensació d'una criatura monstre, d'una criatura que ja ha nascut amb totes les senyals de la senectut. Es d'urgència desfer-se de tot aquest pòsit d'antiguitats. Cal canviar el nom, però cal també sortir del trist casal del carrer del Bisbe, Aquelles parets i aquelles voltes pesarien sempre sobre la representació catalana com unes lloses funeràries que li tancarien tots els horitzons. L'Estat català, sense aire ni llum material, cauria en la foscor espiritual; es pol·luiria en la més sollada arqueologia. Cal pel nou Estat un nou edifici, un edifici enfarfegat de simplicitat, sotmès a la brutal disciplina del servei que ha de prestar.

L'estructuració mecànica de l'Estat

Sols una consideració podria inclinar l'ànim dels estadistes catalans cap a un tipus orgànic d'Estat: la necessitat, la oportunitat quan no, de respectar alguna romanalla política vivent d'altre temps, alguna institució creada per gestació o per al·luvió a favor de les circumstàncies històriques. I bé, tothom sap que Catalunya es troba lliure d'obstacles en aquest sentit. No tenim rei ni virrei, ni aristocràcia, ni poder municipal, ni organització general, ni cap vestigi històric digne d'ésser aprofitat. Trencada la continuïtat de la nostra història pels segles de dominació borbònica, ací no hi ha cap germen polític a desenrotllar. Catalunya és avui una taula rasa, on els virtuoses de la política poden bastir sense destorb de cap mena, un Estat perfecte, trassumpte fidel de les pures categories sociològiques.

No se'ns vingui ara amb les reivindicacions comarcals. Les comarques estan sotmeses al procés d'anul·lació, de descomposició i d'absorció passiva, començat a principis del segle passat amb el canvi

de l'economia mundial, i aquest procés està a punt d'ésser clos. Bastarà espesir, amb l'urgència que l'assumpte reclama, la xarxa de comunicacions de Catalunya, perquè es tanqui definitivament i no's par-li mai més de comarques, contrades ni regueries. No vulguem en aquets moments fer riure a la gent enarborant un irredentisme pintoresc.

Però si no hi ha cap raó que obligui a fer un Estat orgànic, n'hi ha moltes que abonen una estructuració mecànica. En primer lloc aquest tipus d'estructuració té la precisió i l'exactitud de les matemàtiques i de la lògica. Les peces de l'Estat són fetes i posades expressament per a realitzar amb la màxima eficiència el servei públic, ben al contrari de tota estructuració orgànica, on la naturalesa i la història imposen i preformen els òrgans polítics, els quals sols amb molta dificultat i després d'una sèrie de tanteigs i adaptacions arriben a complir la funció que la societat reclama. Els Estats orgànics sempre van a remolc del moment pretèrit. Sempre s'han de ressentir de detritus històrics, que no eliminen més que a còpia de grans trastorns.

Un Estat estructurat mecànicament, en canvi, és un rellotge que sempre va a l'hora. Engalsat d'una faisó racional, aplicació de les clares i resplandents síntesis de la intel·ligència, pot funcionar, funcionaria efectivament, segons el ritme que aquesta assenyalés.

Hom va arribar fa segles a sotmetre racionalment l'extensió i la quantitat. Ara estem en el punt, després d'un ingent esforç dels sociòlegs i economistes, de racionalitzar l'Estat.

Per a realitzar aquesta idea, Catalunya pot lliurar-se, sense reserves, en braços de l'hora que passa, pot subsumir-se a aquest moment gràvid de racionalitat, de universalitat, d'electrodinamisme. La seva àrea reduïda, l'increment de comunicacions, la concentració econòmica i cultural en un sol punt, tot demana ací un Estat lliure de tot desgast fisiològic, un Estat amb maniobra expedita, un veritable Estat-màquina.

Les conseqüències pràctiques d'aquesta concepció política serien, entre altres, la divisió del territori català atenent únicament les necessitats dels instruments propulsors de l'activitat estatal, la subjecció de les diferents peces de la maquinària a les soles impulsions centrals, el funcionament automàtic en els serveis ordinaris dels diferents mecanismes. L'Estat no hauria d'obrar mitjançant pacte o acord, sinó per pura i simple imposició. El ciutadà

pot fer la llei que's vulgui. Una vegada feta, l'ha de complir, vulgui o no vulgui. Aquest principi adquireix en la nova estructuració la inflexibilitat d'una regla rígida. El bon ordre de les institucions, el bon funcionament de la màquina no permet que's pertorbi la connexió entre els aparells amb l'entrebanc d'interessos particulars o locals.

La llibertat esportiva de la societat

La màquina pot ésser perfecta, pot funcionar amb tota precisió, però ens pot aixafar. Un Rolls també atropella vianants. Cal, doncs, una assegurança contra la màquina estatal. Cal, sobretot, reconèixer i garantir l'autonomia de les activitats espontànies i de les fonts vitals de la societat, enfront de tota intromissió de l'Estat. Els drets individuals que consagren les Constitucions no basten. S'haurien també de declarar lliures del control estatal; l'ensenyança, la cultura, les arts, els esports, la religió, les relacions convencionals, el dret consuetudinari, l'empresa econòmica individual i domèstica, l'indumentària, les facècies de l'amor, la gimnàstica sueca, la boxa, el ju-jutsu, els pecats venials de vagabunds, boemis, noctàmbuls, etc. Per tal d'evitar una relació massa llarga, que sempre seria insuficient, podria consignar-se una fórmula si fa no fa com segueix: «Es declaren inviolables les activitats individuals i socials que d'una manera explícita la Constitució no reservi a l'Estat o no sotmeti a la seva intervenció». I per tal de garantir el lliure desplegament de semblants activitats fóra bo de posar-les sota l'empara d'un Tribunal de greuges, el qual, dat que entendria en la inconstitucionalitat de les lleis i disposicions de l'Estat, hauria d'obrar amb completa independència d'aquest.

Tot això pot semblar inaudit, però tot això és d'una clarividència insòlita. El sobirà és sempre inviolable. La societat ha d'ésser inviolable, perquè és sobirana. Ultra això, hi ha quelcom en l'home que es resisteix a ésser disciplinat segons els canons de cap idea. No tot en l'home és força cerebral. Quan es troba fora del treball es pren la llibertat d'anar a fer un vermut amb els amics, taral·lejar una cançó sense solta, pessigar la xicota, jugar amb la mainada, visitar una exposició de quadres, anar als toros, a missa o al rosari. Cal comptar també amb la pirueta irreflexiva. Cal que la societat hi compti. Hem de tolerar que en l'aplicació pràctica dels sistemes s'obri una escletxa per on s'hi escorri un ésser, una vida, un doll de vida, que de moment no troba plaça, que fins es consi-

dera intrús, però que quelques vegades té tota l'embranchida d'un fet biològic renovador d'Estatuts, sistemes i Constitucions.

Apart de tot, no hem de sotmetre el present fent-lo esclau d'un ideal o d'un sistema, que naturalment es traça pel previndre.

I encara una altra cosa: l'Estat mecanitzat és l'Estat especialitzat. Un organisme fa moltes coses, però moltes les fa malament. Una màquina només en fa una, però una la fa bé. L'Estat màquina pot fer el servei polític que li escau, però no pot fer de dida, de mestre, de metge, de banquer, de comerciant, de germana de la caritat, de còmic, d'arquitecte i de tants coses com hom vol fer-li fer.

Adhuc que les pogués fer no convindria que les fés. Un excés de pedagogia, higiene i previsió social ens enfitaria. Hauriem de salvaguardar la nostra salut de les 43 vacunes preventives que segons la ciència caldria prendre per a defensar la nostra salut de diferents malalties. Hauriem de crear una vacuna antivacunífera. Hauriem de crear una pedagogia antipedagògica, una previsió imprevisora, una puericultura pueril. Un Estat Antiestat. Una confusió.

Si les ànsies, doncs, de salvar les pures essències esportives no inclinés el nostre ànim vers la llibertat social, ens hi impel·liria, encara més, la necessitat de il·luminar i destriar en cada instant els més volguts productes del nostre enteniment.

Precisions

Alguns comentaristes d'art han acusat algunes tendències de l'art modern de naufragar en l'abstracció absoluta. No desmentirem aquestes afirmacions. Algun moviment artístic col·lectiu d'ara, en efecte (algunes degeneracions del cubisme, sobretot), han arribat, tot reaccionant contra els excessos d'un passat curull de realisme a ultrança, a posar únicament en joc formes i colors primàries òrfenes de qualitats representatives, bo i engendrant així un art completament abstracte, d'essència purament decorativa, que apunta únicament a l'estricta satisfacció visual. A desgrat de l'aurèola de divagacions pseudo-esteticistes que l'ha acompanyat, aquest art abstracte no és en el fons, purament i simplement, altra cosa que la decoració geomètrica de la qual va plena la Història de l'Art: des de les realitzacions dels pobladors primitius de l'Oceania

i de l'Àfrica Central, fins a les modernes obres de P. Mondrian, Theo van Doesburg, recentment traspassat, i tots els artistes afiliats al grup holandès *De Stijl*, promotors del neo-plasticisme.

L'art, però, no ha de preocupar-se únicament de la sola fruïció visual i ha de tendir necessàriament a la producció d'una fruïció de bellesa més total. D'altra part, no hem d'oblidar la nostra condició d'humans i no hem de trencar rotundament amb el fet natural. Recordem una frase d'Aristòtil que il·lustra meravellosament la nostra tesi. «Si algú escampés les més belles colors en abundància—deia l'Estagírita en alguna part de la seva Poètica—no produiria tant de goig com si dibuixés amb el guix una figura». I és que, sempre, la natura ha estat acceptada, pels millors artistes, com a punt de partida de llurs obres.

Aquesta natura, però, no ha estat mai copiada servilment. Ja que hem citat Aristòtil, recordem que el filòsof grec, que fa anar la imitació a dojo, que afirma diverses vegades que l'art és imitació, i que és considerat per molts com l'exaltador de l'art imitatiu a ultrança, afirma netament en el capítol IX de la Poètica que «l'obra del poeta no és de referir les coses esdevingudes, sinó coses de mena que haurien pogut esdevenir-se, es a dir, les possibles segons probabilitat o necessitat»; i més endavant, en el capítol XXV, constata clarament que «l'obra ha d'ultrapassar el model». I és que, sempre, menys en les èpoques de decadència, la natura ha estat subordinada a imperatius determinats. Sempre la natura ha estat deformada tot obeint a determinades intencions. De l'estudi de l'obra dels grans mestres, es desprèn que les deformacions que generalment ha sofert la natura han estat de dues menes: plàstica i expressiva.

La primera, atenta únicament a les condicions materials de la bellesa: proporció, ordre, harmonia, sotmet la natura a un ritme essencialment arquitectònic. Es a dir, en primer lloc selecció dels elements naturals per llurs qualitats plàstiques; o sia tria dels objectes que més s'acostin a les formes primàries, les formes purament geomètriques de les quals ja Plató, en el seu *Filebos*, deia que eren les més belles i les úniques «que tenen una bellesa eterna i absoluta». Per exemple, escollir la poma perquè s'assembla a l'esfera, l'arbre perquè es relaciona amb el cilindre, etc. Seleccionats els elements naturals per llurs afinitats amb les formes primeres, l'artista afiliat a la tendència que comentem, els uneix i els ordena, no tal com se'ns apareixen

COL.LEGIALA - Angel Ferrant

en els espectacles naturals, sinó com ho exigeix la composició del quadre, i tot obeint al cànon de proporció i d'equilibri que han regit sempre tota veritable manifestació artística.

Fins aquí per la deformació plàstica. Examinem ara l'altra mena de deformació que hem anomenat expressiva. Es a dir, la deformació de la realitat que obeeix a les injuncions de la fantasia, de la imaginació, del lirisme, o—per dir-ho amb una paraula en voga—del somni, o sia la realitat vista de de certa manera en moments d'inspiració, deformada o desenfocada per la fantasia o la imaginació.

Tot artista que vulgui realitzar una obra centrada ha de fusionar necessàriament aquestes dues deformacions.

La submissió absoluta a l'una d'elles amb el menyspreu de l'altra, porta fatalment a una obra parcial i incompleta. Cada una d'aquestes deformacions, aplicada estrictament, produeix un art forçosament parcial, incomplet a la base. No oblidem, com exemple de la primera, les malifetes de tots els falsos classicismes, en el fons vers academicismes, i—cenyint-nos a la nostra època—no oblidem sobretot les malifetes del lamentable neoclassicisme, fill del cubisme, que tantes obres fredes i acartronades ha engendrat. No oblidem tampoc, com exemple de la segona, les malifetes de totes les tendències estrictament sentimentals i, en particular, les malifetes dels falsos super-realistes, autors d'obres que cauen dins la literatura i més pròpies d'il·lustrador que no de pintor.

I és que cal fusionar les dues tendències citades, fer-ne un feix compacte, convertir-les en un tot que sabrà satisfer exactament la nostra intel·ligència, i la nostra sensibilitat, la nostra raó i el nostre instint. Els millors artistes ho han intentat. Pocs ho han aconseguit. Una vegada més, ens cal girar-nos vers l'home que, modernament, ha realitzat plenament aquesta fusió, vers l'home que ha faisonat l'art contemporani a cops de destrat del seu talent meravellós: una vegada més ens cal al·ludir al geni magnífic i imponderable de Pablo Picasso. I, limitant-nos al nostre panorama artístic, és forçós que citem l'escultor Angel Ferrant, l'art del qual també realitza plenament aquesta fusió. Escultor totalista, una obra admirable del qual ANTI es complau a reproduir com a perfecte i exacte il·lustració de les teories que precedeixen.

SEBASTIÀ GASCH

Instants

Si haguéssim de jutjar els homes pels trets superficials, en veure en l'espai nuvolades fosques creuríem en una pluja d'aigua negra.

Com és possible trobar harmonia en una societat, en la qual per qualsevol cosa insignificant ha sigut necessari inventar una llei?

Et reflecties en les aigües del llac. Jo les he remogut amb la vareta i la teva figura s'ha fet en infinitat de trossos al mateix temps que pujava del fons un fum negre, pestilent.

Qui no tem trencar-te el cap?

Davant el mirall un es veu no tal com realment és, sinó de la manera que els altres voldria que'l veiessin.

J. CANYES

Le roman des races

M. Luc Durtain, qui n'a pas fini de nous étonner et de nous intéresser, nous donne un roman nègre: *Captain O. K.*, où tous les profils colorés de la Louisiane, ébène, chocolat, café au lait, acajou, gingembre, s'agitent en leur destin d'Amérique, réduit et méprisé. O. K. (prononçons «O. Ké») est l'abréviation américaine courante d'une expression qui signifie «tout est correct». L'ironie douloureuse de ce titre donne l'accent du livre. Au vrai, ce livre, sous toute autre signature, ne serait qu'un roman de police fait de plus ou moins ingénieux épisodes. Au vol d'un fastueux joyau succède un meurtre imprévu; puis un crime sauvage égare l'enquête; et le drame finit par une chanson nègre. Mais, ici, l'intrigue n'est qu'un prétexte ou un moyen, le fil qui meut les funambules noirs dans une société faite pour les seuls blancs. La tragédie réelle, c'est la rencontre de ces deux races affrontées inégalement sur un sol qui ne veut pas d'un incongru mélange. Plaie des Etats-Unis, nous dit l'auteur, conceptions sociales à retardement, progrès de paradoxe. Les blancs se séparent des noirs en souvenir de leur ancienne maîtrise sur la couleur qu'il convient de tenir, en dépit de toutes les évolutions humaines, sinon dans le servage intégral de jadis, du moins dans une accablante humilité.

M. Luc Durtain a voulu faire vaste et fort. Mais sa recherche passionnée, et très réussie d'ailleurs, du détail, son goût de l'image surprenante et son

effort minutieux d'originalité se prêtent difficilement à la composition de ces fresques d'ensemble qui prennent leur expression de l'harmonie et de la vigueur des lignes. M. Luc Durtain excelle dans les nouvelles de soixante pages qu'il «individualise» avec une sorte de perfection. La multiplicité des scènes, des petites scènes, la fragmentation nerveuse du pittoresque et de l'action se prêtent moins au développement large d'un thème ou d'un caractère. Le récit se brise dans un chaos de pittoresque, se polarise dans un tourbillon de verve d'où l'on sort un peu étourdi. Le mieux, pour goûter un livre de cette manière, est d'en isoler les tableaux ou les croquis — chacun de valeur — sans trop se préoccuper de la synthèse. Par exemple, tel chapitre qui, en marge ou en annexe de l'événement romanesque, traite d'une entreprise funéraire nègre est d'une satire sans défaillance, et l'on peut admirer cette façon de pratiquer en images l'analyse des âmes. L'épilogue et la conclusion de cette suite de comédie et de drames met on ne sait quelle âpre saveur, quelle vengeresse leçon au bout du livre. Captain O. K., le nègre ingénu, qui a souffert et qui a tué sans bien comprendre son état de patience ni son instinct de meurtre dans une société qui proscriit sa race, se console avec un air de banjo: «Désormais, la guitare qu'il tenait au poing le préserverait comme un talisman. Elle ne devait pas être abandonnée. Il se sentait vaguement une tâche. Le rôle, peut-être, de la race noire sur la planète: amadouer la machine, la bestiale machine. Enseigner le chant et la danse à la morne civilisation universelle. Retrouver pour l'humanité la joie de vivre, le bonheur involontaire des débuts du monde». Le nègre avili dans le nouveau continent prendra sa revanche dans la vieille Europe où il connaîtra à son tour le triomphe de tenir le fil qui fait mouvoir les marionnettes blanches.

M. Serge de Chessin, observateur vigilant du cosmopolitisme nordique ou, plus exactement, de ce cosmopolitisme qu'avec ses annexes intellectuelles et financières réalise la nouvelle société diplomatique dans les capitales du Nord, a tenté d'exprimer l'information du journaliste avec les moyens plus libres et plus souples du romancier. Le livre d'hier: *Excellence*, et le livre d'aujourd'hui: *Svea*, sont, en effet, pour beaucoup, de la chronique en action, du reportage romancé. Le roman, le genre roman y perd un peu de son équilibre et de sa solidité technique. Les idées les faits s'y pressent au point de s'y bousculer parfois. Le dialogue tend à la causerie, à la démonstration, avec un quelque chose d'oratoire de convulsif parfois, que rompt assez heureusement d'ailleurs la boutade satirique et qu'image le croquis aux touches incisives.

Est-ce à dire que la forme romanesque peut être tenue ici pour superflue, voire périlleuse que, tout au moins, elle ne se substitue pas utilement à la

projection directe et non parée de la chose vue?

N'allons point jusque là. Le truchement de la fiction permet au récitant une démonstration plus large et le développement jusqu'à la satire et jusqu'au drame des caractères qui se révéleraient insuffisamment dans l'anecdote. Sans doute, ce mélange de technique touche plus ou moins au procédé. Il y a reflet et non création pure. Le chroniqueur s'évade de la chronique sans que le narrateur devienne tout à fait romancier. C'est le défaut, et grave, de ces œuvres mixtes, mais qui ne suffit pas tout de même à réduire l'intérêt d'un livre quant ce livre prend une valeur de son écriture, de ses documents et de l'humour dont s'animent les portraits comme les épisodes.

Le chroniqueur, le chroniqueur amusé persiste dans l'auteur du roman quand il traite des chargés de mission, «parasites de Marianne», venus en ces pays du Nord «avec la mentalité des premiers explorateurs» et qui, ne sachant rien, ne voyant rien, ne comprenant rien, «font des déclarations aux journalistes, des ouvertures aux hommes d'Etat et finissent par parler au nom de la France». Et c'est encore du reportage que ce récit d'une séance de prix Nobel avec l'évocation d'Anatole France, lauréat.

Le roman se fait plus strictement romanesque dans l'étude, en trois épisodes, de la femme suédoise que l'auteur se propose de nous faire découvrir. Dans le récit, la Suède emprunte tour à tour son visage à trois femmes. Il y a la Suède de «Karin» la comtesse de Rosenstjerna, figure d'artifice et de snobisme, «la seule vraiment connue de l'étranger». Il y a la Suède de Valborg, «celle qu'un étranger égare ou meurtrit dès qu'il s'en approche». Il y a, enfin, la Suède d'Ingrid, baptisée «Svea» parce qu'elle incarne l'âme secrète du pays, la madone suédoise, que l'on ignore trop généralement et que, non sans charme, le livre de M. de Chessin nous révèle.

Mme. Isabelle Sandy devient une parfaite romancière, et si je dis «devient», c'est parce qu'elle réussit à mieux discipliner ses dons, trop libérés peut-être en de précédents œuvres. Question de mesure, d'ordre, d'équilibre ou, en un seul mot, de technique. Dans *la Vierge au collier*, le livre paru d'hier, Mme. Sandy assagit son lyrisme, resserre son analyse, et le récit n'y perd aucunement de son relief ou de sa couleur expressive. Par contre, les êtres y vivent une vie plus humaine, plus réelle, encore que l'auteur allège leur fatalité humaine par le secours ailé de l'idéal. Le poète, pour ces raisons, ne se détache point du créateur romanesque. Ne nous en plaignons pas. L'essentiel est que la fusion ne se fasse point confusion.

Des êtres vivants — chacun de nous peut en connaître — ont les sens et le rayonnement d'un symbole. Le nouveau roman de Mme. Sandy pourrait s'intituler *une Ville, une femme*: la femme ex-

primant la ville par la puissance de sa tradition, de sa race, de son mysticisme, de sa souffrance et de sa passion. Voyez cette figure centrale, visage féminin: «On ne peut avoir observé Nuria Soler en prières, son profil mince comme un croissant de lune, son profil aux yeux clos ou passionnément rives à une pieuse image, ses mains jointes comme sont jointes là-haut les nervures gothiques, son corps vêtu de noir affaissé, fondu dans l'ombre, on ne peut l'avoir observée sans trouble, car en vérité, sa présence se doublait d'une autre présence. Elle ne se créait pas un chimérique univers: elle adhéra à l'Invisible et l'attestait...»

Cette image de vitrail ou de missel exprime l'âme priante de ce roman qui a pour cadre Gérone — Gérone, dans la Catalogne d'Espagne — et qui met en conflit des ardeurs faites d'histoire, de foi nationale et mystique. Les personnages, les simples figurants même sont traités avec une rigueur sobre et décisive. Le vieillard Salvador Soler, qu'a rendu soudainement avare un héritage, et Maria Castèrès, l'ancienne prostituée, qui protège l'extase de la vierge, situent leur humanité, si vraie lleur ses contradictions mêmes, dans la vie tourmenade de ce livre — un beau livre.

ALBÉRIC CAHUET

L'ILLUSTRATION, Juin 1931

Los ladrones de libros y las librerías de lance...

«Sujet» obligado ..

La actualidad obliga-sentir general-. (Ya diría yo otra cosa, si no tuviera frente a mí a los que solo viven explotando la actualidad como una mujer vieja celestina).

Bien: «Sujet» obligado, el latrocinio de libros..

No el robo. El latrocinio. (Sin duda el robo no tiene las agravantes que el latrocinio, cuando el latrocinio se comete burla... burlando. El latrocinio es doblemente punible. El momento cadena de momento robando-latrocinio).

1

De latrocinio de libros debiera hablar primeramente la Gaceta Bibliográfica de libreros. La Gaceta Bibliográfica de libreros no habla de latrocinio de libros, porque libreros hay bajo su amparo, que se amparan — cuanto amparo! — bajo los «latrocinantes». (No callaré por más que con el dedo...)

Ha de hablar el arte del libro en favor del libro

—sobrino de libreros!—El libro robado—robo es latrocinio en primera etapa — es un ser o no ser libro... Pierde la integridad, la honradez íntegra.

Va de manos del ladrón a las del librero, después de haber salido de las de otro librero... El lector del libro por mor de adquirirlo más barato, no se fija en menudencias de honradez íntegra.

¡El libro camina por la
Senda Oscura!

Él no es culpable. El culpable es .., quién?
No... el uno. No... el otro... Quién?

2

Desde la trinchera en que le ha colocado el negocio-de la vida «comestible»- un policía espiar las andanzas en Barcelona de una banda que se ha asentado en la confianza de los buenos vendedores de libros...

Este policía es amigo mío. Muy amigo. Nuestra amistad nació... aquella tarde...

En que yo tembloroso-no creo-qué ingenuidad! que nadie no sea hombre bueno, el hombre bueno de Frank-ofrecía un pitillo a un conocido «sportmann» barcelonín.. El «sportmann» ignorante le lía en la gasa de papel.. Lo arde..

Un golpe de teléfono.. Y a los cinco minutos un policía que llega, le interroga.. Y esposado .. el sportmann que va a la cárcel...

Un policía-este policía.

El sportman-latrocínante de libros. (La noche se había llevado en un descuido mío una *História del Mundo*-para que querría él una *História del Mundo*!-..)

Este policía es un terrible policía para los latrocínantes del libro..

Este policía narrar (como en un cuento de aquellas tradituras de la India en que el viejo sentado en el peñasco iba forjando religiones).

3

Narrar:

—Ladrones de libros? Muchos ladrones de libros .. Van a una librería. Allí en la librería .. expuestos en largas mesas los libros... Ver un libro de láminas policromas, de encuadernación lujosa... Cuidar que el dependiente que vigila se entretenga con alguna visita intempestiva... un momento...

(Antes prevenirse de una trinchera pluma, o un periódico largo-un Diario de la Marina, un Sol, una

Voz, una Publicitat, una Veu de Catalunya-como buen intelectual a lo ligero) Y esconder bajo la trinchera pluma o bajo el periódico encubridores el libro de láminas policromas, de lujosa encuadernación. Luego... ir a las librerías de lance. Presentar la mercancía. Discutir el precio Y al final, dejarla en la tercera parte del valor.

4

Preguntar yo:

—No habrá combinación preferente entre ladrones-o latrocinantes-de libros y libreros de lance?

—Sí, combinación preferente. Hablar antes, y hacer después, y así, negocios sencillos, fabulosos. Verdad?

5

Otros ladrones. Latrocinantes de libros?

Los soldados monárquicos de hoy, que fusilan a los nuevos valores ocultos.

Un autor que fusila a otro autor. El autor consagrado que fusila al no consagrado. V. G. un tema de interés, una anécdota estudiada. Y que se lo fusila con o sin consentimiento.

Y ah! de aquellos que fusilan también las palabras. En el calco minucioso. En las resonancias numerales.

Yo ...los haría callar!

6

Viendo los libros en una librería de lance:

—Bien. Vosotros habéis pasado al desván?

Quén fué vuestro poseedor que os tuvo en tan corta estima?

Azules, como palomas en banda. Violetas, como nubes en cuadrilla de noches alegres.

Aquí, sois multitud de polilla.

Sois masa sin congestión No como allá en las librerías de nuevo, donde os cingen el prisma del cuidado. Hoy en blanco, mañana en rojo. (Blanco de la mano blanca que os acaricia, rojo del corazón rojo que os alienta. A sonreír. A ser libros.)

Aquí sois la multitud que llora en multitud. Porque nunca puede ser unidad. Sois multitud de multitudes. No multitud de unidades.

Dichosa la unidad del singular. Del uno persona.

Yo delante de vosotros... paso como si pasara por delante de mucha gente... y pocos libros-hombres

y 7

Ven libro, ven a mi. Libro que no estás en librería de lance.

Libro persona, que no eres libro de multitud de polilla.

Nadie me perdonará el que yo vea al libro de las librerías de lance libro sin personalidad?

Me le han hecho ver así la polilla, y los latrocinantes del libro.

Apreciaciones en el libro

Monsieur Dugay-Tronin, corsaire du roi, de François Poncetton. Plon, París.

François Poncetton, el brillante historiador francés, ha querido tejer hoy bajo el salvoconducto de copista de manuscritos fáciles la trama de una novela biográfica.

François Poncetton lo ha querido y lo ha hecho.

¡Lástima de que figure su libro en una colección de biografías!

Recalcamos ¡lástima! porque en un negocio de suscripciones no se compensan valores algunos... En una colección como esta del Plon parisiense podría admitirse la mezcla... Hay en ella mucho de selección de texto más que de títulos—

Pero la generalidad...!

Toda colección guarda la armonía de un pensamiento editorial, a veces incontestable con las solas miras del arte inocente.

Yo, al menos, soy naturalmente enemigo de libros en colección...

Sobre todo, de diferentes autores...

Leo, sí, todos. No es sin embargo, el mérito del libro de colección aunque se lo merezca — igual para mí que el del libro «suelto»...

El primero ya tiene lectores...

El segundo se los ha de buscar, por sí...

¡Suerte muy distinta!

El primero, para mí, es un panaguado... El segundo un bohemio...

Yo, y perdóneme Plon y demás editores de colecciones, prefiero al bohemio...

Y ahora quisiera, por esta misma razón — a Monsieur Dugay-Tronin de François Poncetton, bohemio, libro bohemio.

La Sexalogía (ensayos) de Quintiliano Saldaña. Ciap. Madrid.

El blanco criminalista que encierra el alma de Quintiliano Saldaña ha dado a las prensas un nuevo volumen de Ensayos. Un volumen blanco — blanco de portada, blanco de texto interior. — Estudios sexológicos de suera recopilación en sus seis partes primeras. Estudios sexológicos de neta originalidad en la séptima última. Breves divagaciones, en total, sobre temas bien enfocados apoyados en un espíritu de sana crítica.

Quintiliano Saldaña debe dejar a Marañón el sexualismo ensayista, para él desarrollar el sexualismo o sexología — de

academia. Un ensayo no son citas, es vulgarización. Y vulgarizar no es bibliografiar. Bibliografiar queda para las academias. Que conste.

Por lo demás «La Sexalogía» — borrando nuestra imaginación el subtítulo de «ensayos» — es la última palabra del credo humano. (La sexualidad hay que reconocer que es el eje de la máquina humana)

Muy bien, sobre todo en la parte intitulada: «Criminología sexual».

N. B. Acaba de morir tísico — por tisis del arte? — el ilustre y joven escritor Luís Portal. Era autor de:

«Cuentos de pecado y edificación».

«En su jardín murado» (novela)

«La conveniencia propia» (drama)

«El hijo» (drama)

«Ataroxia» (novela).

He aquí algunos juicios sobre su estilo:

—Muy valiente y noble—Ramón Gómez de la Serna

—Interesantísimo—Sergio S. Ignatov.

—Su lectura ha sido para mí de vivo placer i de gran riqueza de reflexiones—Eugenio d'Ors.

—Espíritu vivo, paradógico e irrespetuoso—Joan Estelrich.

—Escritor de punta y novelista de raza—Manuel Machado.

AUGUSTO TURLUPINE.

Revista d'assaigs

El factor determinant en la constitució de les nacions

Es i ha estat sempre la conquesta. Una nació és una resultant de la lluita del fort contra el feble. No és un producte racional. És un producte zoològic.

La humanitat culta, però, no pot consentir aquesta vergonya, diu Rossell i Vilar en la seva obra «LA RAÇA» (Edit. Llibreria Catalònia), un dels millors i més ben documentats assaigs que ací s'han publicat.

Quin ha d'ésser, doncs, el criteri formatiu de les nacionalitats?

La llengua, no. La llengua és un instrument utilitzat pel conquistador per a dominar al conquerit.

El dret, tampoc no, pel mateix motiu.

El consentiment, menys encara, car és fatal l'assentiment de les poblacions conquerides al cap de cert temps. I el principi de lliberrtat no comporta la llibertat de renunciar a ésser lliure, l'abjecció.

La base formativa ha d'ésser una cosa que subsisteixi a través de les generacions, independentment de la volició. Aquesta base la troba Rossell i Vilar en la raça. La raça ha vist passar les religions, les llengües, les civilitzacions. La raça és biològicament immortal.

Ara bé, el caràcter més assenyalat per a determinar la raça no és el color de la pell, ni el tipus cefàlic. És la mentalitat. Cada raça es caracteritza per la seva producció intel·lectual particular, com l'erició per les putes i l'ovella per la llana.

La pintura, la filosofia, les ciències, la música, tot serveix el ritme inicial en la mentalitat ètnica.

Quan i com es va formar aquesta? L'existència de les races és deguda a llargs períodes d'isolament i repetició, en els quals cada grup ha anat apropiant-se de l'exterior diverses notes que formen el seu caràcter mental. I un cop arribat a cert punt ja s'han esgotat les possibilitats progressives.

Les races ja devien ésser consolidades en el quaternari.

Amb la característica que assigna al concepte de nació, Rossell i Vilar demarca un tros de realitat humana completament diferent d'aquell altre que tradicionalment s'afitava amb el concepte dominant. Comprenent-ho així, l'autor fins li dona un altre nom, el nom d'Unitat. Després de la lectura de «LA RAÇA» hom queda convençut de l'existència d'aquestes unitats les quals obren per dir-ho així davall de la superfície històrica amb un ritme lentíssim i es manifesten en fenòmens de conservació, alteració, mestissatge i regeneració.

Però el reconeixement de l'existència d'aquests grups racials o mentals no anul·la el convenciment que tenim de l'existència també d'aquells altres grups que s'anomenen correctament nacions i que poden o no coincidir amb els anteriors. Una nació és un precipitat de forces irracionals (conquestes, pressions, dinàstiques, guerres i qui sap si reculant el temps, fets purament caníbals, tot allò que amb cert eufemisme s'anomena Història) que ha obrat en el transcurs dels segles damunt d'un territori; és un «pudding», com diu Barrés. No cal cercar-li executòries d'ideal, perquè no's troben. Però així, despullada d'ideals i empastifada d'abjeccions, és una realitat com un temple. Constitueix un organisme amb prou eficàcia política i social per no ésser desconegut. Què ens repugna? No és lícit fondre en el gresol de la raó valorativa el que és un simple concepte existencial. També l'individu, segons teoria fins fa poc vigent, resulta d'una lluita a mort, que no s'avé pas amb els dictats ètics d'un espermatòzoo amb els seus companys. I és que al acceptar l'afirmació de que un ésser vivent és una resultant de la lluita zoològica, no l'investim d'una legitimitat que no tingui. Simplement expressem un fet. I la millor manera de purificar la nació, com l'individu, producte de forces cegues i irracionals, no consisteix a negar la seva existència, sinó a purgar-la del pecat original fent-la suport de valors universals.

La manca del sentit de la mesura en els portuguesos

Quan el terrible Duc d'Alba en l'any 1580 va envair Portugal al cap del seu exèrcit, el més formidable d'Europa, ordenà a les seves tropes que es deturessin abans de passar un pont. Sobre aquest hi havia un portuguès petit, desnarit, d'un aspecte del tot insignificant. Amb el capell a la ma s'apropa al Duc d'Alba i cortesment li diu que per ell podia passar: «passai, passai, que nao vos farei mal».

Els portuguesos exageren l'expressió en sentit superlatiu i en sentit diminutiu. La causa d'aquest fenomen.

Keyserling, en un assaig publicat damunt del núm. XCII de la «REVISTA DE OCCIDENTE», estudia aquest aspecte disbaratat del caràcter portuguès.

Encara que aquest disbarat, diu aquell punador, ja existia

abans de 1662, des d'aquesta data s'ha accentuat per una raó molt senzilla: Portugal, per la seva ànima, és un element integrant de la Península Ibèrica i al rompre totalment amb Espanya va realitzar una incisió tan profunda en la seva arrel substancial, que a desgrat del temps passat no s'ha cicatritzat encara. Politicament es va veure obligat a subordinar-se a Anglaterra i des de llavors tracta de compensar amb grans escafallats el seu pregon descontent.

Oprimits, coexisteixen els elements contraris com en una matèria explosiva. Així totes les grans empreses portugueses han estat fenòmens d'explosió: Vasco de Gama, Marco Polo, Magallanes. Per això hi ha sempre la possibilitat parcial d'un malbaratament de forces sense objecte: una decoració enfarfegada, una cortesia desmesurada, l'estil manuelí, la «saudade» (la totalitat de tota sentimentalitat possible).

En un sol art se salva l'ànima portuguesa: en la cançó, sobria de línia i d'ornamentació. Com a Provença, sols el culte de la forma podia domar aquella bestioleta. És ell un patrimoni ben estimable per Europa.

Eros i cultura

Rosa Chacel, en el mateix núm. de la «REVISTA DE OCCIDENTE», fa una crítica de la teoria de Simmel. Segons aquest autor, la nostra cultura és essencialment masculina. Són els homes, els barons, els que han creat l'art i l'indústria, l'Estat i la Ciència. L'essència ideal de la dona consisteix a recluir-se dintre de la seva perifèria imperforable. Això darrer fa recordar el que diu Scheler de l'animal: «L'animal està essencialment incrustat i sumit en la realitat vital corresponent als seus estats orgànics».

Contra tot això afirma Rosa Chacel que no hi ha oposició efectiva entre l'essència ideal de la dona i la forma general de la nostra cultura. L'existència de la dona radica en la mateixa moral que ve mantenint la vida espiritual del món. Si així no fos, la dona seria solament una aparença humana. Ara, que l'esperit de la dona ha estat cohibit pel pes de prejudicis que l'han abismat en les seves innates trabes fisiològiques.

Igualment al·ludeix a la teoria de Jung. Sosté Jung que la psicologia femenina té per principi l'«eros» (relació entre ànimes), mentre que al baró li està el «logos» (interès objectiu per les coses). Més com que la persona humana reuneix el que és masculí i el que és femení, el baró viu una parcel·la de l'«eros» i la dona una parcel·la del «logos». Com se veu, la teoria de Jung és una veritable logomàquia.

El que passa en tota relació d'amor és que l'home intenta salvar la seva individualitat, destinant a l'amor, «erotitzant, sexualitzant» només que una zona del seu jo interior, amb es-talvi de la resta. És una defensa innata a l'amenaça de l'amor

«Religion et culture»

Sota aquest títol ha publicat Jacques Maritain (Edit. Desclès de Brouwer & Cie. París), una interessant obra on hi són estudiats alguns aspectes d'aquestes dues activitats humanes.

La cultura moderna, diu Maritain, mena, no sols a l'explo-tació industrial de la natura exterior, sinó també al desenvolupament de les activitats intel·lectuals, ètiques i estètiques de l'home. Aquest pren possessió d'ell mateix, però no per a cercar-hi Déu.

Aquesta cultura humanista, antropocèntrica, mereix per part de Maritain un sol retrat: manca en ella una ordenació jeràrquica que supediti l'acció a la contemplació, l'ordre temporal a les lleis eternes de l'Increat.

La causa es deu en bona part a «notre cher ennemi Descartes». Aquest, separant radicalment en l'home la substància espiritual de la substància extensa, fent d'ell un àngel conduïnt una màquina, donà lloc, per analogia, a concebre una maquinària política i econòmica sotmesa tan sols a les lleis naturals del mateix tipus que les mecàniques o químiques. Dintre d'aquesta concepció, tot el que tendeix a la prosperitat de l'Estat és políticament bo. I tot el que mena a l'abundància és també econòmicament bo. La justícia, l'amistat i tot altre valor devenen estranys a l'estructuració de la vida política i econòmica.

Cal oposar a aquesta concepció la tradició de la filosofia «perennis», segons la qual la política i l'economia no són pas ciències físiques, sinó parts de la ètica, capítols de la ciència dels actes humans. Llavors veurem, per ex., com l'opressió dels pobres va contra el fi mateix de l'economia, car aquest no pot menys d'ésser un fi humà i com a tal sotmès als dictats ètics.

Sigui quina es vulgui la opinió que hom tingui de la teoria de Maritain, s'ha de reconèixer que adquireix un relleu prou significatiu per merèixer l'atenció i meditació de tothom que es preocupi dels problemes socials d'ara i especialment dels que fan referència a l'atur forçós. És en efecte de gran eloqüència que dintre les lleis estrictament econòmiques no trobin avui aquells problemes solució adequada.

Mentalitat imperialista - Castella

Mentalitat liberal - Catalunya

Dominar o ésser dominat. Aquesta situació és tinguda per única per l'enteniment castellà. Que s'aconsoïn els dominats, Ells també podran col·laborar en les grans empreses, però en qualitat d'esclaus. La lliçó d'obediència que dona J. Ortega i Gasset als vençuts és aquesta. «Obedecer es estimar al que manda y seguirlo, solidarizándose con el, situándose con fervor bajo el ondeo de su bandera».

En canvi, per la mentalitat catalana el nervi de la ordenació d'un poble, ha d'ésser el mateix poble en activitat creadora. En una concepció jurídica d'aquesta naturalesa el mateix poble mana i el mateix poble obeeix. El «mando» no hi té res a fer.

Abans d'entrar al segle XVI quasi tota Europa era febril d'imperialisme. Les mentalitats connaturals amb la ideologia imperialista, com Castella, sentiren que havia arribat el moment d'actuar. Pel contrari, les mentalitats estranyes a l'imperialisme, com Catalunya, perceberen que llur rol en el món acabava a marxes dobles.

Ara bé, l'activitat imperialista és pròxima a finir; les races de mentalitat imperialista o hauran de debatre's en el desesper o pensar de quina manera llur mentalitat es pot adaptar als nous valors liberals. La fórmula castellana «dominar o ésser dominat» no ritma ja amb la consciència europea. L'obediència al guerrer per l'únic mèrit d'haver guanyat la guerra, repugna a la dignitat humana i a la consciència del liberal.

Tal és, esquematitzat, el que diu Rossell i Vilar en un article publicat en la «REVISTA DE CATALUNYA», núm 66, titulat «L'HOMO ANTIQUUS, DE J. ORTEGA GASSET.»

M. D.

El «Breviario di Estètica» de Benedetto Croce

En les avançades del pensament estètic modern ocupa Croce un lloc d'honor indiscutible. Filòsof, publicista i crític, bon coneixedor de Hegel, pel qual ha estat sens dubte influenciat i del qual però, dista des de molts punts, completament originals, ha exercit una gran influència en la crítica de l'art i de la literatura com a director de la revista «La Critica» com també per mitjà de les seves obres, traduïdes algunes al francès, a l'alemany i al castellà. Cal dir per endavant que propèn a l'idealisme, i fóra prou per a suposar-ho el fet que com hem dit, l'obra de Hegel li és familiar. Això, però, no prejutja en total la seva obra, mes revolucionària i original del que molts creurien, com es podrà constatar si serenament volem seguir-nos en l'exposició simple, quasi literal, del seu «Breviario di Estètica». Aquesta obra, malgrat haver aparegut ja en 1913, resultarà encara una sorpresa per a la majoria dels qui llegeixin aquesta humil exposició de la mateixa. Jo us hi invito, tot pregant-vos de perdonar-me si alguna volta no reixis en el meu bon propòsit, ja per manca de competència, ja per no encertar a traduir les subtilitats recòndites de la dolça toscana en que fou escrit l'original de l'obra i del qual ens servim en la nostra tasca.

Estic temptat de donar-vos a conèixer el prefaci de l'obra, en el qual s'afirma que l'Estètica, hàbilment ensenyada, és la millor introducció a l'estudi de la ciència filosòfica, però us en vull fer francs per creure que el seu contingut està expressat més trivoltament i extensa, en el transcurs de la breu i substanciosa obra. Escullim el «Breviario» per a dar-vos un tast d'aquest gran autor, perquè és on segons declaració del mateix, la seva doctrina se'ns dona d'una manera més condensada, ben lligada i neta; lluminosa, jo diria.

L'obra està dividida en quatre parts; heus-aci els encapçalaments:

I.- Che cosa è l'arte?

II.- Preghindici intorno all'arte.

III.- Il posto dell'arte nello spirito e nella società umana.

IV.- La Critica e la Storia dell'arte

Em plau de dar-vos els encapçalaments en l'original; són la clau del desenvolupament de llur doctrina, i són tan clars per a tots vosaltres, que no vull que se'n perdi ni un àtom.

Es curiós de recordar que Hegel estableix ordinàriament divisions triples, en la qual cosa veiem ja com Croce no és un simple deixeble ben aplicat. Puig si bé ens fixem, la divisió d'una obra no és pas una cosa vulgar, com hom podria pensar de primer antuvi, sinó que implica una visió de conjunt clara i determinada; i una tal visió, de vulgar no en té res.

«Che cosa è l'arte?»

A aquesta proposició respon l'autor que l'art és una cosa que tots sabem, almenys fins a cert punt, car, al fer una pregunta, pressuposa cert coneixement d'allò a què ens referim a la pregunta. ...la metafora—diu—che il Montaigne ritrovava nel «babel» della sua «Chambriere», expressa un petit i vulgar món de sentiments en comparança al del poeta: així també l'òbvia afirmació del no filòsof, resol un petit problema respecte del que es proposa el filòsof en les recerques per a explicar l'art. La resposta que donarien un profà i un filòsof a «Che cosa è l'arte» es diversifica per la riquesa del contingut, però ni el mateix filòsof com a tal pot pretenir una solució definitiva dels múltiples problemes que hom suscita a la pregunta només de «quina és l'art?» En aquest punt de disculpa l'autor als filòsofs que han passat per algun error en llurs apreciacions en general, i més especialment en els problemes d'Estètica, car tals errors nasquen contra llur voluntat i anant a la recerca de de la veritat preciosa. Recomana de no confondre una exposició austerament científica com vol ésser la seva obra, amb una exposició literària. I se n'entra a les entranyes de la qüestió proposada: l'art — diu — és visió, és intuïció. L'artista produeix un fantasma o una imatge, i aquell qui se sent desitjós de l'art, porta els ulls al punt que l'artista li ha indicat, contempla a través de l'escletxa qu'ell ha obert i reproduïx en si mateix aquella imatge. Intuïció, visió, contemplació, imaginació, fantasia, figuració, representació, i d'altres expressions anàlogues, es donen les mans continuament, són gairebé sinònimes i ens condueixen totes al mateix concepte o a la mateixa esfera de conceptes: i aquest fet es un índex d'anuència universal. Però en dir que l'art es intuïció, projectem la força i el sentit d'aquesta afirmació damunt totes les coses negades per l'afirmació dita, que, ensems, distingeix de les coses abans negades per ella mateixa. Quines negacions es contenen en la referida afirmació? Indicarem — diu l'autor — les principals o almenys les que veiem més importants en relació al moment actual de la cultura. (Seguirà).

JOSEP M.ª SOLER JANER.

ANTI - Full mensual d'arts i lletres

Redacció i administració: Carrer de St. Damià, 3
CALDES DE MONTBUI

PREUS DE SUBSCRIPCIO:

Un any, 8'50 ptes. - Sis mesos, 4'50 ptes.

Número solt,

75 cèntims

joan bta. popbla, impressor - caldes de montbui